

„LASSEX”

BESCHERMER
VOOR ALLE
IJZERWERKEN

Bevordert
deugdelijke las

N.V. EERSTE
VLAARDINGSE
VERFFABRIEK

VLAARDINGEN
Telefoon 3692

10e Jaargang No. 8

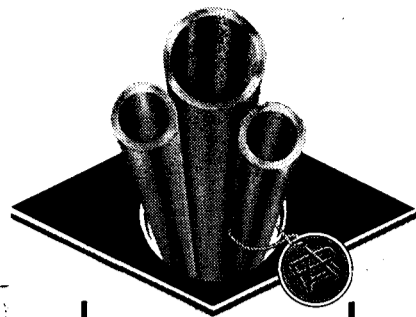
augustus 1958

DE DRIEMASTER

MAANDORGAAN

VAN DE JONGEREN ORGANISATIE VRIJHEID EN DEMOCRATIE

NAADLOZE
STALEN
BUIZEN

N.V. Rijnstaal
v/h J. W. OONK & CO.

ARNHEM

Tel. 24941/45 Postbus 42

Irak, Nasser, de ethici en het westen

Het is politiek gezien een bewogen zomer. Velen zullen vlak voor of tijdens hun vakantie opgeschrikt zijn door de revolutie in Irak en de spannende dagen, die er op volgden.

In de afgelopen maand hebben we duidelijk kunnen zien wat de eenheid van het westen waard is.

In Washington, aan de Theems, in Bonn en aan de Seine was het inzicht verschillend. Canada, de Scandinavische landen, Italië, enz. hebben allemaal hun eigen stokpaardjes bereiden.

Hammersköld speelde tenslotte de Russen en Nasser de beste kaart in handen, die zij wensten: in Libanon heeft zich geen interventie voorgedaan.

Voegt men bij dit alles nog de hoofdredacteurs van sommige kranten, die een derde weg voorstaan en altijd tegen geweld zijn en constateren, dat men Nasser niet met Hitler mag vergelijken, dan heeft men een chaos, die men de ergste kan noemen sinds 1939.

Langzaam tekent zich in deze chaos een bepaald beeld af. Het eerste wat opvalt is, dat Nasser wederom, zoals de laatste jaren gewoonte is, als winnaar uit de bus komt. Dit komt niet zo zeer door de grote kwaliteiten van deze politicus, dan wel dat hij als chanteur tussen oost en west optreedt. Hij maakt gebruik van de sterkte van het oosten en de verdeeldheid van het westen. Een dergelijke positie is altijd een winstpositie.

* * *

Het westen heeft ondanks het wapengekletter toch een politiek van zwakte in het Midden-Oosten gevoerd. Men had drie wegen kunnen bewandelen.

Ten eerste een politiek van interventie. Dit betekent, dat het westen met kracht in Irak had ingegrepen. De tweede weg was die van de non-interventie. Dit had betekend, dat Jordanië en de Libanon binnen enkele weken verloren zouden zijn geweest. De derde weg heeft het westen ingeslagen: de halve interventie. Een politiek van halfslachtigheid. Een politiek van gedeeltelijke interventie en van onderhandelen.

* * *

Eén van de gelukkigste gebeurtenissen uit de afgelopen weken is het afketen van de topconferentie. Dit had zeker een grote triomf voor Chroestsjew geworden. Deze is echter blijkbaar duchtig op zijn vingers getikt door Mao tse Toeng.

De chinese leiders staat geen politiek van ontspanning voor ogen. Daar voelen zij niets voor. Zij zouden bij een komende wereldoorlog alleen maar winst behalen. Dat zij dit standpunt huldigen, blijkt uit veel van hun gedragingen. En niet alleen uit hun gedragingen. Zo af en toe zeggen ze het met alle duidelijkheid in hun redevoeringen.

De Chinezen zijn gevaarlijk. En niet alleen voor het westen. Maar evenzeer voor Rusland.

De Russen willen geen oorlog. Zij zouden daarbij beslist nog geen voordeel hebben. Rusland haalt toch stukje voor stukje de buit wel binnen. Zonder een schot te lossen krijgen ze het Midden-Oosten toch wel aan hun kant.

Daarom is het zaak voor het westen om in dit gebied zijn tanden te laten zien. Wanneer dit niet gebeurt zouden we een eventuele derde wereldoorlog reeds daar wel eens verloren kunnen hebben.

* * *

Daarom is het gepraat van de ethici en de pacifisten zo gevaarlijk. Wanneer verdragen geschonden worden, koningen vermoord, dan roepen zij wenend om begrip. Alsjeblieft niet schieten. Dat is zo barbaars, zo onnoemelijk gevaarlijk.

Behalve de Russen heeft het westen nog één grote vijand. En die vijand is onder ons. Het zijn mensen, die kranten vol schrijven en les geven aan onze universiteiten. Het zijn lieden, die een verse koningsmoord voldoende introductie vinden tot een internationale topconferentie. Het zijn de mensen, die de wereld afreizen om in dure hotels besprekingen te voeren over de arme Hongaren.

Het zijn de mensen, die plotseling — zo maar — een uitnodiging krijgen om naar een wereldfestival in Moskou te gaan.

Het zijn de mensen, die we als onze vijanden moeten beschouwen, omdat zij blind zijn voor de realiteit en hun gedragingen levensgevaarlijk zijn.

* * *

Wij schreven het al. Wij geloven niet, dat Rusland thans een oorlog wil. Het heeft er niet de minste baat bij. Daarom moet het westen nu een sterke politiek voeren. Overal waar het recht tegenover de Russen staat. Doch het schijnt niet mogelijk te zijn.

Steeds gaan we maar praten. Praten is beter dan schieten. Uiteraard. Maar niet als je posities tijdens het praten zo ondergraven worden, dat wanneer je eventueel aan schieten toe bent, je er niet meer toe in staat bent.

* * *

Het Midden-Oosten is Rusland net zo lief als een vakantieganger in Valkenburg. Het gaat de Russen echter om twee dingen: olie en Turkije. De olie heeft het westen over zes jaar waarschijnlijk niet meer nodig. Daarom moeten de Russen ons thans trachten de keel dicht te knijpen.

Turkije is het enige stevige westelijke steunpunt in het Midden-Oosten. Door de Turken steeds onder druk te zetten hopen de Sovjets de Turken zover te krijgen, dat zij de Amerikanen vragen met hun troepen en bases te verdwijnen.

* * *

De politiek van de Russen ten aanzien van het Midden-Oosten is duidelijk, die van het westen onduidelijk. In de Verenigde Naties wordt nu we dit schrijven over het Midden-Oosten gedebatteerd.

President Eisenhower heeft een economisch plan voor het Midden-Oosten opgesteld en ontvouwd. Dit is mooi. Maar we moeten niet in de eerste plaats economie, maar politiek bedrijven.

Het westen kan nog steeds geen lijn in zijn politiek brengen. Een bekend Nederlands journalist haalde onlangs de woorden aan die Koning Frederik eenmaal over Maria Theresia sprak: „Zij weent om alles, maar accepteert tenslotte ook alles”.

Wanneer men Maria Theresia door het westen zou vervangen, dan kan men geen duidelijker beeld van het westen voor ogen hebben.

Erg hoopvol is het niet.

F. A. HOOGENDIJK

APOLLO PAVILJOEN

APOLLOLAAN 2 - AMSTERDAM - TELEF. 712410

Restaurant: iets aparts
„Franse Zaal” voor partijen uniek
Terras: een dorado aan het water

Nog enige reacties op het bekende artikel van Frits Wagenmaker

Niet het liberalisme, maar de kerk maakt christen-liberalisme onmogelijk

In het meinumner van de De Driemaster gaf onze vriend Wagenmaker een vurig pleidooi voor wat hij noemde het christen-liberalisme. In tegenstelling met de reactie van het redactielid De Boer moet ik zeggen, dat ik de openhartigheid van de heer Wagenmaker tot op zekere hoogte zeer wel kan waarderen. In een gemengd gezelschap als de J.O.V.D. kan een dergelijke openhartigheid bijzonder nuttig zijn voor de wederzijdse waardering en meningsvorming, terwijl het beperken van de hier gestelde problemen tot onze resp. „geestelijke genootschappen” alleen maar de discussie kan verarmen. Daarom geef ik graag mijn visie op het aangesneden probleem.

Zelf afkomstig uit een Hervormd, niet liberaal milieu zal men in mij een voorstander van het betoog van Wagenmaker verwachten. Er zijn echter twee redenen die mij vierkant tegenover het gestelde artikel plaatsen.

De eerste is, dat het voor mij een principiële zaak is elke vorm van dogmatiek, van absolute leerstellingen buiten de politiek te houden. Zeer terecht stelt de heer De Boer, dat de „Waarheid” alleen maar dogmatisch zeker kan zijn. Juist door de nauwe verbondenheid van diepste levensgrond en politieke overtuiging dreigt in elke dogmatisering — en dat geldt ook voor zuiver politieke vragen — de onverdraagzaamheid en, afhankelijk van de staatkundige verhoudingen, de onvrijheid voor individu en groep.

De tweede reden is van meer praktische aard. Ik meen n.l. dat Wagenmaker zich vergist in zijn Hervormde Kerk als hij denkt, dat de Hervormden zich bij het liberale beginsel wel thuis zullen voelen. Ik vraag mij af of Wagenmaker inderdaad de nog steeds geldende belijdenisgeschriften kent, of hij weet hoe de verhoudingen in de Generale Synode liggen en of hij beseft welke strijd de vrijzinnige minderheid heeft te voeren. De Hervormde Kerk pretendeert een „Open” Kerk te zijn maar wie, als ik, ervaren heeft hoe moeilijk het is, zelfs in midden-orthodoxe gemeenten, zijn rechten als vrijzinnig lid te laten gelden, weet, dat op die gepreten-

deerde openheid nog wel iets is af te dingen.

Hiermee is natuurlijk niet de Kerk als geheel gekritiseerd. Ook heb ik niet de bedoeling in een politieke jongerenorganisatie een discussie over kerkelijke aangelegenheden ten beste te geven.

Mijn enige bedoeling met het bovenstaande is, aan te tonen dat men, met het aantrekken van een grote groep Hervormden in liberale kring, zeker als dit georganiseerd geschiedt, het paard van Troje ofwel een onverteerbare twistappel in een politiek-vrijzinnige partij binnenhaalt.

De keus waar het in wezen om gaat is, meen ik, de keus tussen beginsel en dogma.

Kiest men het beginsel, dan zal men als beginselvast Christen een waardevolle en noodzakelijke bijdrage aan het liberalisme kunnen leveren, samen met anderen. Kiest men echter het dogma, zoals in Nederland de meeste Hervormden door hun belijdenis doen, dan sluit men bij voorbaat elke samenwerking op grond van de liberale beginselen uit.

Juister lijkt mij daarom als de heer Wagenmaker de consequentie tussen deze tegenstelling trekt en in zijn Kerk de onhoudbaarheid van de doorvoering van het christelijk dogma in het politieke leven in het licht stelt i.p.v. de liberale groep te verzwakken door aantrekking van mensen, die van de noodzaak van verdraagzaamheid niet overtuigd zijn.

JOOP SCHUYFF

George Orwell over de Mammondienst

De bekende, nu helaas overleden, schrijver George Orwell voelde zich gedreven naar de armoede en beschreef zijn ervaringen daaromtrent in „Down and out in Paris and London”.

Ik werd aan hem herinnerd door de opmerking van Bote de Boer in het julinumner naar aanleiding van het artikel van Frits Wagenmaker.

Hij schreef: „Wanneer men iemand vraagt hoeveel hij verdient, hoe groot zijn bezit is, kortom, welke zo in het algemeen zijn financiële omstandigheden zijn, dan krijgt men . . . geen antwoord. De gevraagde kijkt met een gezicht als hoorde hij het donderen in het beroemde Keulen. Vraagt men iemand echter hoe hij over de Hogere Aangelegenheden denkt, wat zijn religieuze overtuiging is . . . dan krijgt men ogenblikkelijk een klaar antwoord en desgewenst op het achterbalcon van een volle tram”.

Het constateren van dit verschil noodzaakt ons te vragen: waarom? Waarom is men zo uiterst geheimzinnig inzake geldkwesties en zo openhartig inzake religieuze aangelegenheden?

Zou het antwoord kunnen zijn, dat niettegenstaande alle kerkelijke strijd over dogma's en alle gepreek over God en Christus de God die men eigenlijk met hart en ziel dient Mamon heten zou?

George Orwell meent van wel en ik

heb nooit het masker van onze moderne christelijkheid zo meedogenloos zien afrukken dan door zijn voorwoord voor zijn laatste boek, *Keep the . . . flying*.

Hij citeert daar 1 Corinthhe 13, de bekende lofrede van Paulus op de liefde, maar hij vervangt „liefde” door „geld” om aan te tonen waarop de liefde van de moderne mens achter alle schone maskers gericht is. En zo schrijft hij:

„Al ware het, dat ik met de tongen

der mensen en der engelen sprak, maar had het geld niet, ik ware schallend koper of een rinkelende cimbaal. Al ware het dat ik profetische gaven had en alle geheimenissen en alles wat te weten is, wist en al het geloof had zodat ik bergen verzet, maar had het geld niet, ik ware niets. Het geld is lankmoedig, het geld is goedertierend, het is niet afgunstig, het geld praat niet, het is niet opgeblazen, het kwetst niemands gevoel, het zoekt zichzelf niet, het wordt niet verbitterd en rekent het kwade niet toe. Alles bedekt het, alles gelooft het, alles hoopt het, alles verdraagt het. Het geld vergaat nimmermeer, maar profetieën zullen af-

gedaan hebben, tongen zullen verstommen. . . . Zo blijven dan geloof, hoop en geld, deze drie maar de meeste van deze is het geld.

Met dit scherpe mes kerft Orwell door alle idealistische en schone maskers heen en laat ons het eigenlijk gezicht zien van de moderne Westerse mens. Deze zingt:

Veilig in Jezus' armen
Veilig aan Jezus' hart

maar met zijn hele levenshouding openbaart hij zijn diepste en geheimste veiligheid:

Veilig in Mammons armen
Veilig aan Mammons hart.

E. SMEDES

De soortnaam „christen-liberaal” verkeerd gekozen

Individuele bezinning nodig

Naar aanleiding van de uitvoerige uiteenzetting van de heer Wagenmaker in de „De Driemaster” van juni j.l., zou ik graag het volgende willen opmerken: Ik kan de gedachtengang van de schrijver van bovengenoemd artikel over het algemeen niet volgen en op verschillende punten zelfs niet beamen.

Prof. Oud plaatste tijdens de laatste algemene ledenvergadering van de V.V.D. te Hengelo o.m. de opmerking die hier op neer kwam, dat de V.V.D. bestaat uit een linker- en een rechtervleugel, zij het, dat hier geen scherpe scheidingslijn te trekken valt.

Ik reken mezelf, als behorend tot de rechtervleugel en daarom is mijn mening wellicht van belang voor de heer Wagenmaker.

Zeer terecht merkt schrijver boven aan de 4e kolom van zijn artikel op: „Ten eerste moet men, zoals boven uiteengezet is, zich inleven in de achtergronden van de ander.” Hier wordt kennelijk bedoeld: leren rekening te houden met de levensovertuiging van de ander. Dit houdt echter niet in, dat er concessies aan zouden moeten worden gedaan.

Integendeel. Wie wil weten, wat de V.V.D. voor heeft leze het beginsel-program en de andere programma's van de partij. (Ik denk, dat die van de J.O.V.D. hier niet zo erg veel van zullen verschillen in uiteindelijke strekking.) Het gaat hier echter om de sfeer in de partij, die inderdaad niet altijd even fijngevoelig is.

Ik heb hier niet het oog op uitlatingen aan welk bestuur of welke commissie dan ook. Het gaat mij om de uitlatingen van afzonderlijke leden.

Dikwijls denigrerend ten opzichte van mensen, die anders zijn of anders denken, dan personen in kwestie.

Onder dat anders versta ik dan: Christenen, Joden, kleurlingen en arbeiders. Dit probleem beperkt zich niet alleen tot de eerste groep, maar reikt veel verder. De fout schuilt hier in de algemene levenshouding. Als men zelf geen christelijke levensovertuiging heeft, is die ten opzichte van de christen dikwijls spottend of minstens wrevelig. Hoe is de houding tegenover mensen van het Joodse ras? Hier in Nederland geen antisemitisme?

Onze taal is rijk aan uitdrukkingen, die beledigend zijn voor mensen van Joodse herkomst en ze zijn algemeen in zwang. Wat betreft de kleurlingen. ook Nederland is nog verre van vrij van rassen-discriminatie, al steken we dan ook gunstig af bij Little-Rock.

Als laatste de houding ten opzichte van de arbeiders. Teveel leden van

de V.V.D. zien nog in hun partij, de elite partij, die bij ongeluk de titel **Volkspartij** in zijn vaandels heeft staan. Ze geven hiervan herhaaldelijk in hun uitingen blijk. Voor dit alles is slechts één ding noodzakelijk, n.l. wat schrijver van genoemd artikel zo juist opmerkt: Bereidheid tot het inleven in de achtergrond van de ander of als dit te veel gevraagd mocht zijn, allereerst fijngevoeligheid t.o.v. het anders zijn of anders denken.

Hiervoor is inderdaad bezinning een eerste vereiste, maar dan niet in bezinningscentra. Nee juist niet, want dit zou niet tot het gewenste resultaat leiden, integendeel. Bezinning zal hier moeten zijn, bezinning van de hele partij, niet collectief, maar ieder lid individueel.

Ik geloof, dat ieder van ons nog wel iets in zijn tuintje te wieden heeft.

Het zou het klimaat in de V.V.D. bevestigen gunstig beïnvloeden en velen zouden er zich thuis in kunnen gaan voelen, die dat nu bepaald nog niet kunnen.

Ik ben er mij terdege van bewust, dat ik geen reactie heb gegeven op het totale artikel van de heer Wagenmaker, maar dit zou veel te ver voeren. Naar mijn mening, is het bovenstaande echter wel de reactie op het punt waar alles om draait.

Rest mij nog een opmerking te plaatsen over de naam **Christen-Liberaal**. Als men dan beslist een naam ter onderscheiding wenst te gebruiken, is het misschien beter te spreken van liberaal met christelijke levensachtergrond. Het geven van soortnamen aan Liberalen zou, naar mijn mening, slechts verwarrend werken en naar buiten zelfs een volkomen verkeerde indruk kunnen wekken. We zouden kunnen gaan spreken van: atheïst-Liberaal, Katholiek-Liberaal, Humanist-Liberaal, Vrijz. Christ. Liberaal enz. In de allereerste plaats zijn we allemaal LIBERAAL. Daarom hoort dit VOOROP te staan.

H. BUDDINGH-
DE VRIES LENTSCH

MARGINALIA

Ook gij, Brutus

Van liberale zijde wordt nog wel eens bezwaar gemaakt tegen de jolige wijze waarmede overheidsdienaren 's lands penningen elegant over de balk werpen.

Deze critiek is dikwijls scherp en niet ten onrechte, keer op keer zijn er gevallen te signaleren van een al te grote kwistigheid met overheidsgeld, geld dus van de gemeenschap. In het kader van de nivellering en de daarmede uiteraard gepaard gaande zeer pittige belastingheffing wordt een groot gedeelte van de inkomsten der bedrijven en particulieren naar de staat overgeheveld.

In plaats dat deze gelden echter gebruikt worden voor de door de heer Voskuil zo smakelijk en roerend omschreven reservepotjes, verdwijnen ze snel en helaas voor een niet onbelangrijk deel aan minder urgente zaken.

Een nieuw spel is het bouwen van provinciehuizen en ook de provincie Overijssel zal nu hier toe overgaan. Wij willen gaarne in het midden laten of de Overijsselse provinciale diensten dermate uit hun jasje zijn gegroeid, dat zo'n bouwwerk niet langer gemist kan worden. Volgens goed-vaderlandse zeden zal een commissie hier wel de bestaande behoefte grondig gepeild hebben. Een andere zaak is de wijze, waarop een en ander nu gaat spelen.

Gedeputeerde Staten hadden in een zitting van de Provinciale Staten voorgesteld aan een drietal architecten een opdracht voor het maken van een schetsontwerp te geven. Iedere opdracht zou met f 28.000.— gehonoreerd worden.

De Statenleden maakte tegen het voorstel van gedeputeerden het bezwaar, dat er geen Overijssels architect in betrokken was. De heer Ebbinge deed het voorstel aan de drie genoemde bouwmeesters er nog twee van Overijsselse origine aan toe te voegen en na ampele discussie lieten gedeputeerden hun bezwaar vallen.

Dies worden er nu vijf schetsontwerpen gemaakt voor de prijs van 28.000 guldens per stuk, zodat alleen nog maar het schetsontwerp, gesteld dat één plan in de ogen der statenleden genade zal kunnen vinden, op de luttele som van f 140.000.— zal komen te staan.

En nu vinden wij het zo vreselijk jammer dat de heer Ebbinge, die ongetwijfeld een voortreffelijk Statenlid kan zijn, als liberaal gemeend heeft dit voorstel te moeten doen. Want als ergens geld over de balk gegooid wordt is het hiermede en over het algemeen is de V.V.D.

hier toch wel heel hard tegen. Om met Flierefluiter te spreken: „'t is zund' jong”.

Er was eens...

Er was eens een tweede-luitenant, die alles afwist van het revideren van vliegtuigmotoren. Hij was niet alleen luitenant, maar ook nog ingenieur en geen kerel in 's lands wapenrok verstond als hij de gave om van een kapot straalvliegtuig een apparaat te maken wat tot vliegen in staat was.

Maar hoe gaat het, zelfs aan de langste dienstdaag komt een eind, en ook voor deze jonge luitenant brak de tijd aan, dat de wijde wereld aan gene zijde van de kazernepoort weer tot de bereikbare mogelijkheden behoorde. Dit verdroot zijn superieuren en zij smeekten hem: blijf bij ons en zorg, dat onze propellertjes aan het draaien blijven... Gekke Gerrit, sprak de luitenant, of woorden van die strekking. In het burgerleven wacht mij een welbetaalde baan en een nauwkeurige bestudering der tabellen heeft mij geleerd hoe sober de soldij voor een jong man als ik is en geruime tijd blijft.

Dit nu klonk zijn superieuren stellig niet als muziek in de oren en zij smeekten hem te blijven en te zorgen, dat onze luchtmacht op de daartoe bepaalde en geëigende uren inderdaad in de lucht bleef. Welnu, gaf de luitenant toe, als de NATO door mijn vertrek aan het wankelen komt, geef mij dan aan iedere kant van mijn kraag er één peuterig sterretje bij en minzaam aanbevelend blijf ik geheel de Uwe.

Helaas....., er gebeurde heel wat anders dan het „nu leefden zij lang en gelukkig”. Terwijl een aantal van voornoemde superieuren zich in de handen stonden te wrijven respectievelijk elkanders goudoverladen schouders stonden te bebeuken was er één mannetje, dat alle reglementen precies uit het hoofd kende. Bevorderingen zijn aan leeftijd gebonden en onze luitenant was nog lang niet aan de beurt.

Er werd gepraat, geredeneerd en geargumenteed maar niets hielp, regels moeten er zijn en de luitenant maakte net zoveel kans op zijn sterretjes als Evert Vermeer op een staatssecretarisschapje bij de luchtmacht.

Er zit wel lijn in dat soort dingen, al kan men het met het ene meer eens zijn dan met het ander.

Nu, om verwarringen te voorkomen, met de weigering om de luit te bevorderen behoeft men het beslist niet eens te zijn. Luid zingend trok hij zijn uniform

uit en hij kon nog net de trein halen, die hem bracht naar een stad waar men hem wachtte. Daar stond een bekende vliegtuigfabriek, die hem gaarne en zonder verder babbelen in dienst nam.

In die fabriek komen nu veel motoren in revisie, die de luchtmacht vroeger zelf behandelde. De behandeling op zichzelf is net zo goed, die staat onder leiding van dezelfde man. Gij raadt het, we mogen wel zeggen met z'n allen: onder de leiding van onze luitenant. Alleen de kosten zijn wel wat hoger geworden, dat wel. Maar het reglement leeft voort, en dat is ook wel wat waard.

Het hemd en de rok

Volgens recente berichten schijnt de Westduitse regering van plan te zijn opnieuw de eisen van elf landen, waaronder Nederland, aangaande schadevergoeding voor de slachtoffers van het nationaal-socialistische regime van de hand te wijzen.

Men baseert deze houding op de omstandigheid, dat de Duitse wet alleen voorziet in schadevergoeding aan personen, die in het gebied van de Bondsrepubliek woonachtig zijn.

Ongeveer tegelijkertijd heeft een vakverbond uit de Westduitse deelstaat Nedersaksen stevig aan de bel getrokken over het schandaal, dat jaarlijks miljoenen en miljoenen wordt betaald aan pensioenen voor gewezen nazi's. In een door het vakverbond gepubliceerde geschrift staan 51 „vijanden van de democratie” genoemd, die in één jaar tijds als dank voor de bewezen diensen 805.016 mark opstrekten.

Ook deze betalingen zijn ergens op gebaseerd en wel op art. 131 van de grondwet van de Bondsrepubliek, die bepaalt, dat personen, die op 8 mei 1945 in overheidsdienst waren schadeloos moeten worden gesteld.

Men is geneigd te vragen wat nu precies onder het dienen der overheid moet worden verstaan. Als dit zou inhouden het leven van de gangsterbende der nazi's nog even gerekt te hebben, is hiermede het woord overheidsdienst wel met een rijke inhoud geladen.

Al met al geeft het naast elkaar leggen van de weigering tot schadeloosstelling aan slachtoffers van het nazi-regime en de soepele pensionering van degenen, die Duitslands naam voor eeuwig mede beklad hebben niet veel vertrouwen in de geschiedbeschouwing van onze Oosterburen.

De verdediging, dat toezegging van schadeloosstelling te zware consequenties voor de Duitse schatkist zou hebben is een bewijs te meer, dat er toch wel iets dient te gebeuren. Nog steeds schijnt in Duitsland niet

voldoende besef te bestaan voor de enorme schuld, die dit land op zich heeft geladen, nog steeds schijnt men niet te beseffen, dat pensioen voor een nazi gelijk staat met een staats-toelage wegens het bezit van straflijst met vervolgblad.

Verdraagzaamheid en zondagsrust

In de gemeenteraad van Barneveld is de zondagsrust ter sprake gekomen. De afdeling Barneveld van de Jehova's getuigen had namelijk het college van B. & W. verzocht, ten behoeve van een kringvergadering op 9, 10 en 11 januari van het volgend jaar gebruik te mogen maken van de gemeentelijke eierhal.

B. & W. gaven ten antwoord ernstig bezwaar te maken want 11 januari valt op een zondag en door de bijeenkomst van de Jehova's zou de zondagsrust ernstig in gevaar worden gebracht. Waarom, zo vroegen toen de Jehova-getuigen, wordt aan ons belet wat voor de andere kerkgenootschappen normaal is?

Ordeverstoringen zijn in geen geval te verwachten en zomers zijn er toch ook honderden gasten van buiten het dorp, die dan in Barneveld ter kerke gaan?

B. & W. handhaafden hun mening, dat het ter beschikking stellen van de gemeentelijke eierhal een doorbreking van de zondagsrust zou betekenen en hiermede was de kous af.

Het is wel bijzonder droevig, dat iets dergelijks zich nog in deze tijd kan afspelen. Ook bezuiden de grote rivieren heeft zich enige tijd geleden iets dergelijks ten aanzien van de Jehova-getuigen afgespeeld en ook daar was het vermoeden gewettigd, dat meer dan het ordeverstoring element de omstandigheid van een afwijkende geloofsovertuiging voor de bepaling van het standpunt de doorslag gaf.

Dit alles is nog al somber. Zelfs wanneer men de beperktheid meent uit te moeten dragen, dat ieder ander ongelijk heeft, hoeft dit nog niet in te houden, dat al die anderen van hun vrijheid beroofd moeten worden om te getuigen van wat zij als juist aanvaardden.

Het Barneveldse geval staat niet op zichzelf, het is een voorval uit een reeks, een reeks, die voorlopig nog wel niet ten einde zal zijn.

Moedgevend is, dat de zwarte plekken op de kaart waar dergelijke methodes inheems zijn steeds kleiner worden en zulks geeft ook de moed op hetzelfde aambeeld te blijven hameren. Zelfs als het gaat over een plaats, waar zoveel breekbare eieren in de buurt zijn.

G. D.

Staalconstructies voor alle doeleinden
 Speciaalbedrijf voor zwaar plaatwerk
 Constructiewerkplaatsen

W. Huizer n.v. Capelle a/d IJssel - telefoon 0-1804-657

*Afdeling Assen
 is gereed*

U te ontvangen op het congres van 25 en 26 oktober 1958 te houden te Assen in Café-Restaurant Bellevue, Dr. Nassaulaan 30 en roept alle J.O.V.D. leden op dit congres te bezoeken.

*Meldt U aan als
 congresdeelnemer/ster*

bij het secretariaat van de afdeling Assen, Mej. R. Doornbos, Vaart M.Z. 146, Assen.

De opgave sluit op 11 oktober, meldt U er tijdig aan!

ONDERGETEKENDE:

Naam:

Straat:

Woonplaats:

geeft zich op als deelnemer/ster aan het Congres 1958 op 25 en 26 oktober te Assen.

Het congresgeld ad. f 10.— zal door hem/haar worden voldaan op de rekening van de J.O.V.D., afd. Assen, bij de Rotterdamsche Bank te Assen, of.....

Hij/Zij zorgt zelf/wenst logies door de congrescommissie. In hotel/bij particulier.

Handtekening

Spinners en Twijners
 van
Weef- en Tricotgarens

HBU **HBU**

HBU Bankservice

omvat de wereld

- Onze bankservice staat ter beschikking van de nederlandse zakenman,
- die prijs stelt op een vlotte en juiste behandeling van zijn belangen,
- waar ook ter wereld.

Ook voor U: de HBU

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
 AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Conceptresolutie der JOVD inzake bezitsvorming

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, enz.

Overwegende:

dat particulier bezit door een ieder verworven dient te kunnen worden, opdat een ieder door dit bezit die onafhankelijkheid kan verwerven, welke nodig is om de persoonlijke vrijheid niet slechts formeel, doch ook materieel te kunnen verwezenlijken;

dat individueel bezit groter veiligheid en verantwoordelijkheid biedt in de snel veranderende maatschappelijke omstandigheden;

dat in een maatschappij, waarin de positie van het individu tegenover overheden steeds zwakker dreigt te worden, het aanbeveling verdient de particuliere eigendom overal waar dit mogelijk is te bevorderen;

dat de huidige maatschappij met overwegend particulier bezit formeel de gelegenheid opent voor een ieder aan het bezit, ook van de productiemiddelen, deel te hebben;

dat individuele bezitsvorming in de eerste plaats is een zaak van persoonlijke verantwoordelijkheid, waartoe de overheid slechts een beperkte bijdrage kan leveren door het klimaat te scheppen waarin bezitsvorming door de mens zelf kan worden gerealiseerd;

spreekt als haar mening uit:

dat ten spoedigste een begin moet worden gemaakt met het scheppen van mogelijkheden waardoor naast sociale zekerheden, persoonlijke bezitsvorming kan worden gerealiseerd, ook in lagen van de bevolking, die daarvan tot dusverre waren verstoken; dat het daarbij als een belangrijke eis moet worden gesteld, dat de overheid niet door munt ontwaarding, incidentele extra belastingen of heffingen van of op het vermogen, het vertrouwen in de betekenis van de bezitsvorming ondermijnt;

dat bezitsvorming zonder bezitsbescherming geen kans op welslagen biedt; dat de overheid de mogelijkheden voor persoonlijke bezitsvorming belangrijk verwijdt door het beperken van haar taken tot die, welke in een vrije maatschappij niet kunnen worden gemist;

dat de overheid een belangrijke bijdrage aan de bezitsvorming kan leveren door een geleidelijk afstand doen van haar aandeel in tal van bedrijven (Staatslandertijen, K.L.M., Staatsmijnen, Hoogovens, Koninklijke Zout, enz.); dat lagere overheden op soortgelijke wijze daaraan kunnen bijdragen door het geleidelijk afstoten van haar woningbezit;

dat maatregelen dienen te worden bevorderd die het verwerven en verhandelen van huizen vergemakkelijken;

dat voor bevordering van bezitsvorming door middel van woningbouw herstel van een normaal huurpeil een eerste vereiste is;

dat in het belastingstelsel regelingen dienen te worden opgenomen die het sparen aantrekkelijk maken;

dat beleggingen van besparingen in de productieve sector de voorkeur verdienen;

dat bedrijven in de wijze van uitkering van een winstaandeel hierbij mede een belangrijke factor kunnen vormen;

dat de uitgifte van coupures (certificaten van aandelen) met een geringe in geld uitgedrukte waarde aanbeveling verdient;

dat de uitgifte van dergelijke coupures aantrekkelijk wordt gemaakt door de overheid.

De Commissie Bezitsvorming J.O.V.D.

H. H. JACOBSE,

C. A. FRANKEN.

Pre-advies bij de conceptresolutie bezitsvorming JOVD

In zeer korte tijd is het vraagstuk van de bezitsvorming één van de politieke topics geworden. Het is één van de problemen, die het meest heeft bijgedragen aan de langdurige kabinetscrisis van 1956 en speelt ook nu nog steeds mee, men denke maar eens aan het dreigement van de K.V.P. van enige tijd terug wat betreft het voortduren van de huidige coalitie, die afhankelijk werd gesteld van de maatregelen, die de regering zou gaan nemen om de bezitsvorming te bevorderen.

De K.V.P. tracht al sinds enige tijd de kwestie van de bezitsvorming te monopoliseren; niet mag echter worden vergeten, dat persoonlijke bezitsvorming een zaak is, die bij uitstek de liberale staatkunde raakt en bezighoudt.

De V.V.D. stelde dan ook reeds in 1954 een speciale commissie in ter bestudering van dit probleem, welke commissie reeds vóór de verkiezingen van 1956 een voorlopig eindrapport uitbracht, waarin veel van het hieronder vervatte te vinden is.

Jammer is het, dat door V.V.D. en liberale pers hiermee in het bijzonder tijdens de moeilijke formatieperiode van 1956 niet, of nauwelijks is gewerkt, hetgeen de buitenwereld suggereerde, dat de liberale partij inzake bezitsvorming weinig te zeggen had.

Hoe dienen wij, jonge liberalen, hier nu stelling te nemen? Hoe past het vormen van persoonlijk bezit in het beeld van de maatschappij, die wij ons voor ogen hebben, waar een zo groot mogelijke vrijheid moet bestaan

voor elk individu, om elke burger zelf de gelegenheid te geven op zijn wijze een zo groot mogelijke behoeftenbevrediging zowel materieel als geestelijk te verwezenlijken, in welke vervulling niet de vrijheid van andere individuen of groepen van individuen in het gedrang mag komen?

Daartoe zal men moeten nagaan, welke invloed het hebben van bezit heeft op het individu in zoverre daarbij zijn vrijheid en verantwoordelijkheid zijn betrokken. Op deze vraag is in de preambule van de conceptresolutie diepgaand ingegaan, meer dan andere jaren bij soortgelijke resoluties het geval was; dit mede op aandringen van de leden. Er is getracht om in de preambule principieel liberaal stelling te nemen ten opzichte van het vraagstuk van de bezitsvorming.

Hierbij is er vanuit gegaan dat in

De hierbij gepubliceerde resolutie inzake bezitsvorming wijkt op meerdere plaatsen af van degene, die aan de afdelingen is rondgestuurd.

Besprekingen in de afdelingen hebben hiertoe belangrijk bijgedragen, dit in zoverre de commissie kennis kreeg van de besprekingen hetgeen het geval was met Amsterdams, Den Haag, Haarlem en Vlaardingen-Schiedam.

Het vroege tijdstip van verschijning hangt samen met de datum van het Congres. In september zal een kaderzondag te Amersfoort aan de resolutie gewijd worden. Naar wij hopen kan nevenstaande publikatie er toe bijdragen, dat er een vruchtbare discussie over de resolutie mogelijk zal zijn.

de huidige maatschappij het eigendom in overwegend particuliere handen is.

Minderheid heeft deel aan het bezit.

In de praktijk blijkt nu, dat slechts een minderheid van de bevolking deel heeft aan dat bezit. Een groot deel van de populatie komt er nooit aan toe, eenzedeels, omdat ze de financiële mogelijkheden niet gehad heeft, anderzedeels waar er wel financiële mogelijkheden waren, deze voor consumptieve doeleinden gebruikt zijn.

Dit valt te betreuren, want een ieder, die voor zijn eerste levensomstandigheden afhankelijk is van hetgeen zijn arbeid hem direkt oplevert, zal niet in staat zijn om zijn persoonlijke vrijheid voldoende te ontplooiën, om zijn eigen verantwoordelijkheid te kunnen beleven.

Tot dusverre heeft men de onzekerheid, die de maatschappij elkeen biedt, door middel van sociale maatregelen trachten te bestrijden. Het is een vorm, die niet meer weg te denken is uit onze maatschappij.

Maar het bracht met zich mee, dat het gevoel voor persoonlijke vrijheid verloren ging, terwijl de verantwoordelijkheid werd afgewenteld op de gemeenschap. Van het hebben van bezit mag worden verwacht, dat het die vrijheid en het daarmee gepaard gaande zelfvertrouwen zal herstellen. Het bevorderen van bezit bij hen, die het op dit moment niet hebben, mag dan ook gerekend worden tot een bij uitstek liberale politiek.

Er moge hier uitdrukkelijk gesteld

worden, dat met het bevorderen van bezit beslist geen opdringen van bezit is bedoeld. Het blijve elk mens vrij om van de geboden gelegenheid al of niet gebruik te maken. Maar wil men kunnen oordelen over het al of niet aanvaarden van de geboden gelegenheden, dan zal men eerst in kennis gebracht moeten worden met de voordelen, die bezit biedt.

Dit kan wat de jeugd betreft door het aankweken van spaargewoonten, zoals ook de Jeugdspaarwet bedoelt, en verder door het sparen, het niet-consumeren, tijdelijk aantrekkelijk te maken.

Hierboven is gesteld, dat velen niet tot het vormen van bezit gekomen zijn, daar hen de financiële mogelijkheden ontbraken. Zij leefden zo dicht bij het bestaansminimum, dat aan sparen niet te denken viel.

Het zal duidelijk zijn, dat bezitsbevorderingsmaatregelen daar niet het vereiste effect zullen sorteren.

De toeneming van de welvaart in onze maatschappij zal ook aan deze burgers ten goede moeten komen, zodat verwacht mag worden, dat zij op de duur toch van de bezitsbevorderingsmaatregelen zullen profiteren. Van de maatregelen, die wij voorstaan mag dus geen onmiddellijk alomaneffect worden verwacht.

Het bevorderen van bezit bij de bezitslozen is een zaak, die vele parlementaire periodes zal beslaan.

Twee soorten maatregelen.

Bij de democratisering van de bezitsvorming dienen twee soorten maatregelen in ogenschouw te worden genomen; namelijk degenen, die bezitsbevordering ten doel hebben en degenen, die bezitsbescherming beogen. Deze twee soorten maatregelen dienen gelijktijdig tot uitvoer gebracht te worden, de één kan niet voldoende gevolg hebben zonder de andere. Onder bezitsbeschermingsmaatregelen worden al die maatregelen verstaan, die tot doel hebben aantasting van gevormd bezit te voorkomen. Deze maatregelen zijn van algemeen belang, want een ieder zal, eenmaal bezitter geworden, ervan profiteren. Voorop dient te worden gesteld, dat elke politiek, gebaseerd op persoonlijke bezitsvorming, tot mislukken is gedoemd, wanneer het vertrouwen bij de bevolking ontbreekt, dat dit bezit zal zijn gevrijwaard van allerlei min of meer willekeurige financiële en fiscale maatregelen van de overheid. Een deugdelijke bezitsvorming is de noodzakelijke voorwaarde voor het ontstaan van vertrouwen, dat voor bezitsvorming essentieel is. Het handelen der na-oorlogse Nederlandse regering heeft er niet toe bijgedragen dat een dergelijk vertrouwen is gekweekt. Niettemin zal de noodzakelijkheid ervan bij het overwegen van alle hieronder gedane suggesties moeten worden overwogen.

Onderzocht dient te worden, hoe thans de bezitsvorming door de overheid op onnodige wijze wordt belemmerd. In de eerste plaats valt daarbij op, de overheid als belastinggaarder. Het valt daarbij op, dat bepaalde groepen van de bevolking onredelijk in hun mogelijkheden tot bezitsvorming worden beperkt („strafklasse der ongetrouwden" en dubbele belasting op uitgekeerde winsten van N.V.'s bijvoorbeeld). Vanzelfsprekend kan ook de hoogte van de belastingen een overmatige rem op de bezitsvorming der burgers betekenen. Beperking van de overheidstaak zou, ook naast diverse andere gunstige aspecten, ook een daling van het be-

FABRIEK VAN COMPOSITIEVERVEN
DELFT - HOLLAND

't Lijkt wel toveren!

emaille- lakken

leverbaar in iedere kleur

ADURITA

lastigpeil ten gevolge kunnen hebben. Daarnaast dient de faktor van de overheid als „bezitster” aan een onderzoek te worden onderworpen.

Plicht voor de overheid.

Ook naar liberale overweging heeft de overheid de plicht om daar waar een bepaalde industrie van levensbelang is voor een land en waar geen particuliere geldschietters zijn te vinden zelf te investeren, zelf het werk aan te pakken. De overheid heeft een plicht t.o.v. de zogenaamde utiliteitsbedrijven, in zoverre deze een volstrekte monopoliepositie bezitten. Zodra de eerst bedoelde bedrijven echter op een rendabele basis zijn gekomen, nadat eventueel verlies is ingelopen, dan bestaat er voor de overheid geen enkele reden meer om deze bedrijven aan te houden. Dit is o.i. met vele overheidsbedrijven nu het geval.

Maar een plotseling afstoten van al deze bedrijven zal geen bezitsvorming tot gevolg hebben, maar het omwisselen van risicoloos kapitaal in risico-dragend kapitaal, gesteld, hetgeen een noodzakelijke voorwaarde is, dat de overheid het geld, dat zij met de

verkoop verkrijgt, gebruikt om de staatsschulden af te lossen.

Voor een bevordering van de bezitsvorming is het nodig, dat een dergelijk afstoten geleidelijk gebeurt, opdat heel het volk in de gelegenheid is om te sparen voor de aankoop van een dergelijk aandeel; vele bedrijven bezitten immers een enorme goodwill, hetgeen bij een gedeeltelijke verkoop van de KIM-aandelen wel gebreken is.

Ook werknemers in af te stoten bedrijven zullen belangstelling hebben voor het aandeel van de onderneming waarin zij werken, ook al met het oog op eventuele medezeggenschap. Maar de gehele bevolking moet in de gelegenheid komen om dergelijke aandelen te verwerven, want het waren immers nationale bedrijven. Een spaarregeling via de postkantoren, als indertijd voor de woningbouwlening, zou misschien een mogelijkheid zijn.

Een belangrijk onderdeel van het bezitsvormingsprobleem wordt gevormd door het vraagstuk hoe het gevormde bezit het best kan worden belegd.

De meest voorkomende vormen van belegging zijn: aandelen, leningen aan derden (obligatieleningen b.v. aan de overheid), huizenbezit en min of meer duurzame consumptiegoederen. Deze laatste vorm van belegging is in het verband der bezitsvormingsproblematiek de minst aantrekkelijke met het oog op de beperkte duurzaamheid.

Wil huizenbezit weer aantrekkelijk worden, dan dient de huurpolitiek, zoals die op het ogenblik door de door de overheid gevoerd wordt, duchtig te worden herzien. Bezit van een huis dient rendabel te zijn. De huren dienen tot een redelijk peil opgetrokken te worden. De overheid kan dan haar bemoeiingen met de financiering van nieuwe woningen staken. Daarnaast moet zij zich ten spoedigste van haar eigen woningbouwbezit ontdoen. Dit geldt met name voor de lagere overheden. Verdere geïnteresseerden in deze materie mogen we naar onze wo-

ningbouwresolutie verwijzen, die op ons Congres te Amsterdam in 1954 werd aangenomen.

Op het ogenblik is ook veel discussie gaande over de vorm waarin winstuitkeringen van bedrijven gegoten kunnen worden. Hierbij spelen allerlei nevenfactoren een rol. De discussies over dit onderwerp zijn beslist nog niet uitgewoed; directe conclusies zijn daarom nog niet te trekken. Wel is globaal gezien vast te stellen, dat de bedrijven aan de bevordering van de bezitsvorming bij hun werknemers via de winstuitkering kunnen meehelpen. Dit hoeft niet altijd in de vorm van aandelen in het eigen bedrijf te geschieden. Een andere mogelijkheid is b.v. — en dit is een voorbeeld uit de praktijk — dat de winstuitkering gedeeltelijk geschiedt in de vorm van coupures van de woningbouwlening.

Het is wel aardig om op dit laatste voorbeeld even in te gaan. Deze, vanwege hun hoge rente toch aantrekkelijke coupures, werden door een deel van de werknemers direkt weer verkocht.

Is in zo'n geval nu te zeggen, dat men het kennelijk niet wil, dus geen verdere pogingen meer doet. Het komt ons voor van niet. Vele van deze mensen waren nooit eerder met een dergelijke vorm van geldswaarde in aanraking geweest en haastten zich, om zich er van te ontdoen.

Lango vormingsperiode.

Men moet zich realiseren, dat de bezitsmentaliteit niet binnen luttele dagen ontstaat, doch in vele gevallen zelfs een vormingsperiode van vele decennia vraagt. Er bestaat in dit verband tevens een dringende behoefte aan goede voorlichting.

Naast deze voorlichting dient veel aandacht te worden geschonken aan het aankweken van spaargewoontes, met name bij de jeugd.

Voor de ouderen kunnen binnen het kader van het belastingstelsel maatregelen worden getroffen die de spaarzin bevorderen.

Men kan bijvoorbeeld een gespaard bedrag aftrekbaar stellen van het inkomen voor de berekening van loon- of inkomstenbelasting; of de vruchten van het gespaarde tot een zeker bedrag vrij van belasting stellen. Dit zijn maar enkele mogelijkheden.

De commissie heeft moedwillig niet dieper op dit punt willen ingaan, omdat hier dergelijke specifieke mogelijkheden komen, dat een aparte resolutie daarvoor op z'n plaats zou zijn.

Voor het aanmoedigen van beleggingen in de produktieve sector, en met name in de vorm van coupures, is het noodzakelijk dat de coupures van geringe waarde zijn, opdat ook kleine spaarders tot aanschaffing kunnen overgaan. Tevens wordt een betere risico-spreiding, ook voor de kleine bezitter, hiermede mogelijk.

Het blijkt echter, dat in de praktijk financiële moeilijkheden, gezien de extra administratieve kosten van de uitgifte van dergelijke coupures en de uitbetaling van dividenden, zeer vele bedrijven beletten hiertoe over te gaan.

De Vereniging voor de Effectenhandel heeft dit beaamd. Om het aandelenbezit te populariseren, zal een tegemoetkoming in de kosten van de uitgifte van kleine coupures moeten worden overwogen. Overleg met de Vereniging voor de Effectenhandel moet hierover zeker plaats vinden.

Met de maatregelen, die in de resolutie worden voorgesteld is, ook naar ons inzicht, niet het alfa en omega van de oplossing van het vraagstuk van de bezitsvorming gegeven. Het is een leidraad, die een mogelijke weg wijst welke kan worden gegaan. Men zal de ontwikkeling van het maatschappelijk leven nauwkeurig moeten volgen, om concrete maatregelen aan de eventueel veranderde situatie aan te passen.

Wel geloven wij, dat met de maatregelen, die wij voorstaan, een begin kan worden gemaakt, een eerste stap gedaan kan worden op de weg, die de mens een grotere vrijheid en verantwoordelijkheid kan geven in de maatschappij waarin hij werkt.

De Driemaster

Maandorgaan van de Jongeren
Organisatie Vrijheid en Democratie
(J.O.V.D.)

Hoofdredacteur: G. Stempfer.

Leden van de redactie:

Bote de Boer Lzn,

G. Dorsman

Ferry A. Hoogendijk (secretaris)

Redactie-adres:

Paulinastraat 88, Den Haag

Adres Administratie:

Prinsengracht nr. 1079, Amsterdam,
Telefoon 35343

Adres Alg. Secr. J.O.V.D.:

H. M. J. DUBBELDAM,
2e Van Leyden Gaelstraat 119,
Vlaardingen. Tel. K 1898-5024.

Abonnementsprijs minimum f 3.—
per jaar. (Voor leden gratis).

Abonnements- en advertentie-
gelden uitsluitend aan G. Stempfer
Amsterdam, Postgiro 244397 of op
bankrekening, Hollandse Bank-
Unie N.V., Herengracht 434-438.

Installatie- en constructiebedrijf „Incoro”

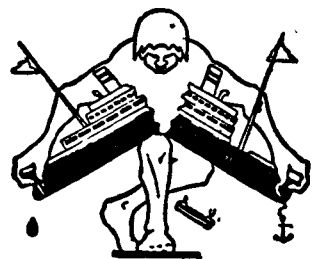
Specialisten op het gebied van pijpleidingen
Scheepsbouw- en landinstallaties
Reparatie — nieuwbouw — spoedreparaties

Ing. J. v. d. LINDE, Rotterdam

Kantoor van Swietenlaan 36, Tel. 70292, na 18 uur 72092
Fabriek Stadionweg 39, Tel. 174255, na 18 uur 66600

Frank Rijdsijk's Industriele On- dernemingen n.v.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.-I.-Ambacht 245
Rotterdam 117615

SCHEEPSSLOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. BETONDAK

Fabrieken Arkel - kantoor Gorinchem

N.V. Lijm- en
Gelatiniefabriek

„Delft”

TWEE TORENS
Telefoon 25242 - Delft

C.V. OLIEFABRIEKEN
„DE TOEKOMST”
WORMERVEER

Veevoerders,
Technische oliën
„Smaragd” Slaolie

W WEESSIE
ARMTE
ISSELAARS

ROTTERDAMSE WERKT.- EN MACH. FABRIEK
„WEESSIE”

HOOFDWEG 95-99 - ROTTERDAM - TEL. 118575 3 lijnen

FRIESCH-GRONINGSCHЕ HYPOTHEEKBANK N.V.

EN AANGESLOTEN BANKEN

Amsterdam - 's-Gravenhage - Groningen - Rotterdam

Gelden beschikbaar

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. J. WILKENS
Mr. F. C. KLEYN Mr. J. DE WILDE

N.V. v/h van Driel & van Ommeren
MACHINEFABRIEK

voor het vervaardigen van hulpwerktuigen en onderdelen voor de scheepvaart, in staal en non-ferrometalen. Draaien, fraisen, plaat- en bankwerk, autogeen, electrisch en argon arc laswerk.

Tel. 75225 - Charloisssche Hoofd 37, Rotterdam, Tel. 77150

Fa. W. VAN 'T HART & ZONEN

TELEFOON 39416-33267-50699-32280

- Classificeren en volledig onderhoud van schepen.
- Reinigen van alle typen stoomketels
- Vervanging dek- en machinekamerpersoneel
- Onderhoudswerkzaamheden van constructiebouw.
- Zandstralen van alle voorkomende werkzaamheden.
- Mastiekwerkzaamheden

DRIJVENDE LUCHT-, LICHT- EN ZANDSTRAAL-INSTALLATIES
HUDSONSTRAAT 37-39 - ROTTERDAM - W.

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam

COMPRESSORS voor alle gassen en iedere druk.
INSTALLATIES voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

TRIPLEX & BOARDHANDEL

D. BRAND

„Picus”-Betontriplex - Meubelplaten - Deuren

Spangesekeade 115 - ROTTERDAM

Tel. 01800 30231-51995

**Scheeps-
reparatie-
bedrijf**

Waalhaven Pier 8 - Rotterdam

Telefoon 77610 (3lijnen)

Na 18 uur: 73554, 70341, 41782, 171502

en Machinefabriek

U wordt snel ingelicht

over gebeurtenissen in binnen- en buitenland, als U op een goed ochtendblad geabonneerd bent. Terwijl U slaapt, stroomt nieuws binnen uit het gehele land en uit alle delen der wereld. Het Algemeen Dagblad wordt 's nachts gedrukt en 's morgens vroeg bezorgd.

- onafhankelijk
- actueel
- sport
- markt- en beursberichten (o.a. New York)
- belangwekkende advertentiepagina's
- onderhoudende lectuur
- vrouwenrubriek
- tekenverhalen
- geïllustreerde feuilleton

Algemeen Dagblad

Rotterdam, Witte de Withstraat 73

De fineerimport

K. MAC-LEAN Jr.

Jacob Catsstraat 113-115, Rotterdam, Tel. 0.1800-40735-88508

ZOJUIST ONTVANGEN:

WENGÉFINEER, quartier en dosse

OREGON-PINEFINEER, quartier ± 40 cm breed

N.V. Scheepsbouwwerf - Machinefabriek

„DE KLOP”

Industrieweg 4

Sliedrecht

The Rotterdam Exterminating Cy. and Ships-Maintenance Service

TELEFOON 30958 - GIRO 478901 - POSTBUS 950

Storework

Owner: B. F. Muurlink

Schoonmaak en onderhoudswerk - Gouvernestraat 7 - Rotterdam

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Betonfabriek DE METEOR

DE STEEG
Tel. Velp K 8302-3344

Fabriek van kwaliteits betonartikelen

Cellophane
GED. MERK
Plastics

Inlichtingen en
monsters
op aanvraag

SIDAC N.V. - UTRECHT

★ Westerdijk 16 — Telefoon 13992-13993

N.V. Rubberfabriek
BAKKER & ZOON
RIDDERKERK

*Technische
Rubberartikelen*

B. DE GRAAF

TELEFOON 78451-78454

C. van der GIESSEN EN ZONEN'S
SCHEEPSWERVEN N.V.
KRIMPEN AAN DEN IJSSEL

*Serien in
elk serin!*

ANNO 1774

A. VAN HOBOKEN & Co.
BANKIERS
ROTTERDAM
PARKLAAN 32-34

BIJKANTOREN:
's-GRAVENHAGE
RHENEN

CORRESPONDENTSCHAP:
WIJK BIJ DUURSTEDEN

DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ N.V.

VERPLEGING èn ONDERWIJS

ontvangen de patienten van

Het Nederlands Studenten Sanatorium te Laren (NH)

Leest de interessante brochure: „HET HOE, WAT, WAAROM VAN HET NEDERLANDS STUDENTEN SANATORIUM”, op aanvraag gratis verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van de Stichting Het Nederlands Studenten Sanatorium, Keizersgracht 632, Amsterdam (C), Telef. 64488.

Steunt het werk dezer stichting, die financiële hulp van particuliere zijde nog niet ontberen kan!

Postgiro-rekening No. 91323, A'dam.

Bakker n.v.

Machinefabriek

en

Staalgieterij

RIDDERKERK

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”

voorheen

FIRMA W. SCHRAM & ZONEN

WERVEN TE BOLNES
EN PAPENDRECHT

Twee dwarshellingen, elk 115 mtr.
lang. Overdekt droogdok 116x30
meter, geschikt voor het zwaarste
materiaal.

Telefoonnummers Rotterdam
71354. Dordrecht 3774